

TANMENET
BÁNHEGYI FERENC – OLAJOSNÉ KÁDÁR ILONA: ERKÖLCSTAN 5
tankönyv az 5. Évfolyam számára

Erkölcstan tanmenet

I. fejezet: Test és lélek

Óra	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák	Belépő fogalmak, nevek	Kompetenciák, készségek, képességek	Javasolt taneszközök	Megjegyzések
1.	I. téma Test és lélek Helyünk a világban	Frontális munka tanári irányítással: A tanulókkal vetítés alapján megbeszéljük a Föld helyét a világegyetemben. Megbeszéljük a Pioner-tábla üzenetét. Páros munka: Szövegfeldolgozás Gárdonyi Géza: Ne ugrálj bogárra c. művének részletét: A tanulók megválaszolják az olvasmányhoz tartozó kérdéseket Frontális munka: Képek alapján életkor és életszakasz felismerése.	Naprendszer, élőlények: növények, állatok, emberek, Az ember főbb életszakaszai: magzati szakasz, gyermekkor, serdülőkor, ifjúkor, felnőttkor.	Tudják megfogalmazni a Föld elhelyezkedését a világegyetemben. Alkalmazzák az összehasonlító képességüket az élőlények tulajdonságainak megbeszélésekor Kommunikáció fejlesztése a személyes élményeken keresztül. Vizuális kompetencia fejlesztése az életszakaszok felismerése során.	PowerPoint vetítés a Naprendszerről, tankönyv, biológiai albumok Tanakodó olvasmánya: Gárdonyi Géza: Ne ugrálj bogárra! (részlet)	A tanár előre készíthet PowerPoint bemutatót a Naprendszerrel kapcsolatban Képeket is vetíthet különböző életkorban lévőkről az életszakaszok megállapítására

		Egyéni munka: Egyéni élménybeszámolók életünk egy korábbi emlékezetes eseményéről				
2.	Önértékelés, énkép	Frontális munka: A motivációs kérdések megbeszélése Egyéni munkában: Önmaguk külső és belső tulajdonságainak összegyűjtése Csoportmunkában: Tulajdonságok rendszerezése A teve meg az egér c. olvasmány feldolgozása. Külső és belső tulajdonságok keresése Az énkép fogalmának kialakítása közös beszélgetéssel Játék a kavicsokkal ((kapcsolatok térbeli hálójának elkészítése)	Külső tulajdonságok, belső tulajdonságok, énkép, önismeret	Ismerjék fel a helyes önértékelés fontosságát Ismerjenek minél több külső és belső tulajdonságot Legyenek képesek minél több jó tulajdonságot meglátni másokban és önmagukban is Valóságosan tudják meghatározni helyüket az osztályközösségben	Tankönyv, rajz felszerelés, tükör Tanakodó olvasmánya: A kínai vízholdó	Játék kavicssal tevékenység más tárggyal is játszható

		A kínai vízfordó történetének feldolgozása a megadott kérdések szerint				
3.	Lelkünk kincsei	A motivációs kérdések megbeszélése Beszélgetés arról, hogy az emberi test és lélek egymástól elválaszthatatlan Pozitív és negatív érzelmek felismerése képekről Miben segít minket a lelkiismeret? Tapasztalatok megbeszélése Jó és rossz szándékok felismerése és összegyűjtése a Kovács Margit-kép és a Kis csizmák c. novella segítségével Mennyire nagy ereje lehet a szeretetnek? A Lázár Ervin-olvasmány feldolgozása	Az ember test és lélek, Lelki tulajdonságok, érzelmek, lelkiismeret, szeretet, szándék, döntés	Képesek legyenek minél pontosabban leolvasni az érzéseket vagy érzelmeket az arcokról. Ismerjük fel, hogy cselekedeteinket is befolyásolják az érzelmek. Legyenek tájékozottak abban, hogy a lelkiismeret segít a jó és a rossz megkülönböztetésében. Fejlődjön erkölcsi ítéletük a jó és rossz szándék megkülönböztetésében. A kommunikációs és empátikus képesség fejlesztése a dramatizálás során.	Tankönyv Tanakodó olvasmánya: Lázár Ervin: A kislány, aki mindenkit szeretett (részlet)	Böjte Csaba gyermekmentő szervezetének tevékenységéről vagy más hasonló tevékenységről is beszélhetünk. Elképzelhető, hogy tanulóink között vannak nevelőszülőknél és gyermekotthonokban felnővekvők is.

4.	Testi és értelmi változások	Játék: dramatizálás A motivációs képek megbeszélése A növekedés és fejlődés fogalmának megismerése. A táblázat adatainak értelmezése. Játék: testrészek a szólásokban A szükségletek az ember életében. A táblázat segítségével különböző életkorok szükségleteinek megbeszélése Betűrejtvény az érzékelés típusairól Hogyan tanulunk? Annak megbeszélése, ki milyen módszerrel szokott tanulni, és kinél melyik lenne a leghatékonyabb tanulási módszer.	Testi tulajdonságok, növekedés és fejlődés, szükségletek, érzékszervek, érés, értelmi fejlődés, tanulás	Képesek legyenek a táblázatok értelmezésére, a táblázatból adatok kikeresésére. A nyelvi képesség fejlesztése a közmondásokkal és a betűrejtvényvel. Ismerjék fel, hogy a különböző életszakaszokban vannak közös és eltérő szükségleteink. Tanulási kompetencia fejlesztése. Érzelmi kompetencia elmélyítése.	Tankönyv, füzet, szemléltető képek, fényképek Mérőeszközök pl. magasságméréshez Tanakodó olvasmánya: Antoine de Saint-Exupéry: A kis herceg (részlet)	A táplálkozási piramis a különböző táplálékok arányát szemlélteti. Alsó sávban a folyadékszükséglet, legfelül a zsírok, olajok jelennek meg.
5.	Az egészséges élet titka	Az egészséges táplálkozás és a mozgás szerepe. Előzze meg ezt gyűjtőmunka, majd az anyagot rendszerezzük. Az egészség megőrzésében fontos szerepe van a	Környezeti hatások, „ép testben ép lélek”, szellem, lélek, hit. Egészségfejlesztés.	Érezzék át, hogy a testi-lelki-szellemi igények kielégítése a cél. A tanulók a témában jelzett fogalmakat élményeik által alkossák meg. Igények kielégítése, a harmonikus kapcsolat kialakítása vezethet az igazi célhoz, a boldogság, az egészséges	A gyűjtések felhasználása, könyvek, újságcikkek, képek olyan emberekről, akik egészségesek, kiegyensúlyozottak. Rajzfelszerelés, tankönyv olvasmányai.	1. Gyűjtőmunka olimpia, paralimpia. Saját élmények, sporteredmények megosztása. 2. Házi feladat: írásbeli szövegalkotás, történet írása a téged ért jó vagy rossz környezeti hatásról.

		sportnak, a beszélgetésnek. Egész-ség: testi, lelki, szellemi harmónia egysége. A Tanakodóban beszélgessünk az egészség megőrzéséről. Szituációs játékok szervezése például a környezeti hatásokról, azok csoportosítása.		élethez. Tudatosítsuk, hogy mindenki felelős a saját egészségéért.		
6.	Testi fogyatékkal élő és értelmi sérült emberek	Szituációs játékok: testi fogyatékkal élők élethelyzetei. Saját élmények alapján beszélgetés a témáról. A fogalmak jelentése, értelmezése. Szituációs játékok: testi fogyatékkal élők élethelyzetei. Értelmi sérültek – problémák, megoldások vita, beszélgetés. Tanakodó, vitaindító beszélgetés.	Testi fogyatékos, értelmi sérült, akadálymentesítés, optimista, pesszimista.	A pozitív világszemlélet hatásának szerepe az életünkre. Az elfogadás képességének kialakítása. Annak tudatosítása, hogy a fogyatékkal élő emberek is élhetnek, teljes, boldog életet. Segítő attitűd kialakítása.	Tankönyv, képek, kisfilmek. (Baltazár Színház) internet, Braille-írás, tárgyak.	Közvetlen lakókörnyezet, az akadálymentesítés szempontjából.
7.	Testi és lelki betegségek	Frontálisan és csoportos beszélgetés az egészségről és a betegségről. A leggyakoribb betegségek ebben a korban. A fogalmak értelmezése. Szituációs játék, csoportban. A különböző	Lelki betegség, kiegyensúlyozott ember, testi betegségek.	A személyes tapasztalat alapján tudja elkülöníteni az egészséges és beteg állapot közötti különbséget. A megelőzés szerepének felismerése az egészség megőrzésében. A helytelen életmód és a testi, lelki betegség összefüggéseinek tudatosítása. Tudjon problémáival szakemberhez	Márai Sándor: Füveskönyv, tankönyv, fényképek, Internet.	1. Helyes napirend, helyes szokások. 2. Gyűjtőmunka: családi fotó, mely örömet, harmóniát fejez ki.

		élethelyzetek, életmódok összefüggései a testi és lelki betegségekkel.		fordulni, segítséget kérni.		
8.	Feladataim a családban és a környezetemben	Mitől függ az egészségünk? Tanult fogalmak ismételése és kiegészítése. Csoportmunkában: a szöveghez és a képekhez kapcsolódó feladatok. A genetika szó jelentése. Egyéni kutatómunka. Cselekedeteink szabályozása: szituációs játék. Vitaindító. Az ember társas lény.	Szeretet, kötődés, genetika, immunrendszer, önkontroll, belső stop, megbocsátás.	A család kiemelkedő szerepének tudatosítása az egyén testi, lelki egészségének megőrzésében. Tudják, hogy a családokban a szeretet, a megértés, a türelem erős összetartó erő, ezek hiánya akár lelki betegségekhez vezethetnek. Törekedjenek a testi harmóniára, az egészséges életmódra.	Tankönyv, képek, könyvtár, szótár	1. Szituációs játék (döntéshelyzetben) 2. Válasszátok ki a felsorolt erények közül az általatok legfontosabbnak tartott ötöt! Dolgozzatok 4 fős csoportokban! Hasonlítsátok össze és indokoljátok a választásaitokat!
9.	Nyelvünk és gondolkodásunk	Vitaindító: Széchenyi „Nyelvében él a nemzet!” Szituációs játékok: nyelvi és nem nyelvi kifejezőeszközök használata gondolataink kifejezésére. A nyelv, a gondolkodás és a munka összefüggése (példák az állatvilágból, a történelemből, a művészetekből). Tanakodó alapján fogalmazás: jó és rossz cselekedetek.	Nyelv, jel, jelrendszer, beszéd, nyelvhasználat, kommunikáció, gondolkodás	Törekedjenek arra, hogy gondolataikat megfelelő nyelvi formában fejezzék ki. A kommunikáció kapcsolatteremtő és kapcsolatépítő erejének tudatosítása. Az önkifejezés fejlesztése a gondolkodás és a nyelv segítségével. A kimondott szó ereje, hatása kapcsolatainkban.	Tankönyv, fotók, ábrák, Internet.	1. Piktogramok gyűjtése. 2. Szólások, közmondások, szállóigék gyűjtése a nyelv, beszéd, gondolkodás témakörében.

10.	Összefoglalás Élet a Földön: Az ábráról leolvashatjuk a Föld népességét kontinensek szerint. Itt van az otthonunk a Naprendszerben. Betűrejtvény megfejtése Az ember test és lélek, óvni kell egészségét. Az egészséges életmóddal kapcsolatos ismeretek felidézése ábrák, és a tk. 34.o. 7-10. feladatainak segítségével. Lelki bajok kigyűjtése a 35.o. olvasmányából. Értékes tulajdonságok gyűjtése.	Az eddigi 9 leckében felsorolt fogalmak felidézése	Törekedjenek a testi-lelki harmóniára, az egészséges életmódra. Tudatosodjon bennük, hogy a kitűzött célt úgy tudják elérni, ha megismerve saját erőnyeiket, hibáikat, tudatosan törekszenek a jóra. Tudjanak különbséget tenni a jó szándék és rossz szándék között.	Tanakodó olvasmánya: Lázár Ervin: Bab Berci kalandjai (részlet)	Tanakodó olvasmánya Lázár Ervin: Bab Berci kalandjai (részlet)	Kedves történeteim gyűjtése
-----	--	--	---	---	--	-----------------------------

Erkölcstan tanmenet

II. Kapcsolat, barátság, szeretet

Óra	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák	Belépő fogalmak, nevek	Kompetenciák, készségek, képességek	Javasolt taneszközök	Megjegyzés
11.	Családtagok, rokonok, generációk	Frontális, kötetlen beszélgetés. Filmrészlet bejátszása: Szeleburdi család. Egyéni munka: családfa rajzolása – családi munka. Kooperatív csoport kialakítása: megfigyelés – egymás munkájának értékelése, megtekintése, egyéni prezentációk készítése. Koncentráció: irodalom, történelem, ének, rajz- és vizuális kultúra.	Családfa, tolerancia, rokonsági fok, konfliktusok, megismerés, műrokonok, vérrokonok, otthon, nagycsalád.	Vizuális és verbális képességfejlesztés, anyanyelvi képességek. Kommunikáció fejlesztése, szociális kompetencia fejlesztése, esztétikai képességek kialakítása.	Projektor, DVD, csomagolópapír, rajzlap, színes ceruza, családi fotók.	Előzetes feladat: családfakutatás, Családfa- rajzolás családi segítséggel.
12.	Barátok és ismerősök	Frontális, irányított, kötetlen beszélgetés, drámajáték. Együttműködés tanári bemutatás magyarázat, kérdőív önálló kitöltése, a magyar irodalomból vett példák bemutatása.	Barát, haver, cimbora, pajtás, biztonság, háttárs, bizalom, őszinteség.	Vizuális, anyanyelvi képességek, kommunikáció fejlesztése.	Tankönyv, képek, fotók, szemelvények, ábrák. Kérdőív kitöltése.	Olvasmány: A két barát és a medve
13.	Társainkhoz fűződő érzelmeink Olvasmány: Erich Fromm: A szeretet	Frontális kötetlen beszélgetés, drámajáték, alapérzelmek felismerése, kommunikációs helyzet. Pál apostol A szeretet himnusza című levelének feldolgozása.	Szeretet, érzelem, érzék, harag, világszemlélet, megismerés, megértés, empátia, agresszió,	Metakommunikáció, szociális kompetenciák fejlesztése. Empatikus képességek fejlesztése. Pozitív és negatív érzelmek felismerése,	csomagolópapír, (fürt ábra), filc, Biblia	Jó manó játék – A tanulók osztálytársaik közül egy-egy nevet húznak, majd titkon egy

	művészete Pál apostol: A szeretet himnusza	A szeretet fajtáinak megfogalmazása, összegyűjtése. A harag rossz tanácsadó szolás alapján beszélgetés. Arcjáték – érzelmek bizalomgyakorlatok	megbocsátás.	kezelése.		hétig törődnek a kihúzott társukkal. Olvasmány: Erich Fromm: A szeretet művészete Pál apostol: A szeretet himnusza
14.	Osztálytársak, barátok	Frontális, irányított, kötetlen beszélgetés, egyéni és csoportmunka. Körábra készítése, kérdőívek kitöltése, irányított megbeszélés. Beszélgetés az internet barátságról, a fogyasztói társadalom logikájának elemzése: kihasználak, elhasználak, eldoblak. (Bagdy Emőke), elmagányosodás	Igaz barátság, online világ, internet barátság, fogyasztói társadalom, életkori sajátosságok, időbeosztás, elmagányosodás.	Vizuális, anyanyelvi képességek fejlesztése, kommunikáció fejlesztése, szociális kompetencia fejlesztése.	Tankönyv, csomagolópapír, filc, körábra készítése.	Tankönyv házi feladata. Olvasmány: Gary' Ingrid: Az igazi barátság
15.	Társaink, barátaink megismerése	„Hol terem az igaz barát?” - iskolában, - osztályban, - klubban, szabadidős tevékenység során, - vallási közösségben, - utcán, plázában Jelenet: A megadott színterek felhasználásával (Társra találás címen). Különböző színterek megadása a társra találáshoz. Előnyök és veszélyek összegyűjtése. Csoportmunka Irányított beszélgetés, egyéni feladatok.	Személyes jelleg, manipuláció, egoizmus, a kapcsolatteremtés színterei.	Kommunikációs, szociális kompetenciák fejlesztése. Kapcsolatteremtési képességek fejlesztése. Érzelmi intelligencia fejlesztése.	Papírlapok, tollak, képek, fotók, szemelvények, zenehallgatás, CD lemez, CD lejátszó.	Olvasmány: A sziget Mécis László: A királyfi bánata című vers olvasása, majd a Misztrál együttes előadásában a vers meghallgatása.
16.	Közös cselekvéseink, kapcsolattartás,	Egyénileg, majd csoportban. Tanakodó: Assisi Szent Ferenc imájának olvasásával	Alkalmazkodás, alkalmazkodás hiánya.	Legyenek képek felismerni a közösséget építő és romboló	Papír, toll, Biblia, tankönyv, szemelvények,	Házi feladat: Bajban van a barátom!

	segítés	a békéről. Relaxációs gyakorlat – tanári felolvasás közben ide illő képek, színek, hangulatok. Kötetlen, csoportos vagy frontális beszélgetés.	„Én tudat”, önzés, társadalmak háborúskodása, béke.	tényezőket. A közösséget segítő tulajdonságok felismerése. Vizuális, anyanyelvi képességek, kommunikációs képességek, szociális kompetencia fejlesztése.	relaxációs zene, rajzlap, színes ceruzák.	Mit tehetek, hogy segítsék rajta? Fogalmazás készítése. Olvasmány: Assisi Szent Ferenc imája
17.	Viselkedésünk hatása a kapcsolatra	Előzetesen kiadott csoportmunka után az olvasmányok feldolgozása. Interjú. Nagycsoportos beszélgetés – a mai világban mennyire élnek és működnek ezek a parancsolatok? Mai írott és íratlan szabályok megismerése és a hagyományos értékrend megfogalmazása. Kapcsolatteremtő játék: szemkontaktus és köszönés.	Tízparancsolat, Buddha öt parancsa, cserkészlet, viselkedési norma, stressz, tapasztalat	A hit és a vallás összefüggéseinek alapjai. Ismerje meg a tanuló a régebbi kultúrákban működő erkölcsi normákat. Értelmezze és vonatkoztassa a mai helyzetekre, magatartási szabályokra. Hagyományos értékrend szerinti életmód és viselkedés kialakítása. Vizuális, anyanyelvi képességek fejlesztése, kommunikáció fejlesztése, szociális kompetencia fejlesztése.	Tankönyv, képek, előre kimásolt parancsolatok, bibliai tárgyú képek	A tankönyv házi feladata Olvasmány: Tízparancsolat, Buddha öt parancsa, A cserkészek tíz törvénye.
18.	A másik megértése, elfogadása, segítése	Csoportmunka: képeken és lapokon feltüntetett nemzetek nevei alapján szimpátia sorrend felállítása. Ugyanezen képek alapján a két sorrend közötti különbségek megvitatása. Nyitottság, tolerancia fogalmának tisztázása, Magyarország helyzetének felismerése. Frontális munkában az európai	Előítélet, előzetes ítélet, előítéletesség, nyitottság, tolerancia, empátia	Ismerjék meg a tanulók az előítélettel kapcsolatokat fogalmakat. Vizsgálódás a kulturális, tudományos, erkölcsi értékek mentén.	Személyes tapasztalat, képek, projektor, boríték, toll, ceruza, térképek, szókártyák. Az Ability Park eszközeinek felhasználása.	Ability Park látogatása.

		országok szimpátiasorrendjének kialakítása, megvitatása.				
19.	Konfliktusok a baráti kapcsolatokban	Újsághírek rovatának elkészítése. Magatartási problémák az osztályban, és a barátok között. Lehetséges okok! Kezelés módja a keresztény erkölcs szerint. Hagyományos értékrend!	Hagyományos értékrend, erőszak, média. Zsidó-keresztény vallás európai példa. Előítélet, előítéletesség, előzetes ítélet. Nytottság, tolerancia, empátia.	Anyanyelvi és kommunikációs kompetencia fejlesztése. Konfliktusok kezelése. Hagyományos értékrend. Az iskola írott, és íratlan szabályainak betartása.	Tankönyv, képek, szemelvények, papír, ceruza, házirend, versek, dalok a barátságról.	
20.	A baráti konfliktusok megoldása	Pletykálánc: kommunikációs játék. Félreértés – félrehallás. Erkölcsei értékrend összeírása. Értékrendek ütköztetése, konfliktusok kezelése. Szituációs játék, szerepjáték. Irányított megbeszélés, kommunikáció, megbánás, megbocsátás.	Kommunikáció, bocsánatkérés, igazságtalanság, konfliktusok feldolgozása, értékrendek ütköztetése.	A vizuális, anyanyelvi képességek fejlesztése. Értékek mentén való kommunikáció fejlesztése, konfliktusok kezelés, értelmi intelligencia fejlesztése, társas kapcsolatok fejlesztése, szociális kompetencia fejlesztése.	Tankönyv, szemelvények, filmrészletek (pl. A Pál utcai fiúk, A kis herceg, Vuk stb.)	A tankönyv házi feladata. Olvasmány: Belos Ibolya tanítónő: Gondolatok az erkölcsi neveléssel kapcsolatban
21.	Összefoglalás	Frontális, csoportos, irányított és kötetlen beszélgetés. Játékos feladat megoldások. Csoportmunka. Tablókészítés: Én és a társaim		Vizuális, anyanyelvi képességek fejlesztése, kommunikáció fejlesztése, szociális kompetencia fejlesztése.	Tankönyv, képek, CD-lejátszó, versek, dalok a barátságról, csomagolópapír, rajzeszközök, fotók.	

(A tanmenet készítéséhez Karácsony Sándor Általános Iskola tantestületének erkölcsstan tanfolyamán résztvevő kollégák ötleteit is felhasználtuk.)

ERKÖLCSTAN TANMENETJAVASLAT
A 5. OSZTÁLY SZÁMÁRA

Óra	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák	Belépő fogalmak, nevek	Kompetenciák, készségek, képességek	Javasolt taneszközök	Megjegyzések
22.	III. téma Kortársi csoportok Csoport és közösség	Motivációs beszélgetés olyan szavakról, amelyek valamilyen csoportot fejeznek ki. Milyen közösségekhez tartozol? Beszélgetés az alkalmi csoportokról és a jól működő közösségekről Jókívánság-játék A közösségek jellemzői Szövegfeldolgozás Gárdonyi Géza műve alapján a gyerekek és felnőttek tulajdonságairól	Az ember társas lény, csoportosulás, csoportok és közösségek	Egymás munkája iránti tisztelet, figyelem, őszinteség és tapintat a megbeszélések során. A szociális kompetencia fejlesztése: felismerje, hogy az ember közösségekben érzi jól magát; és hogy fontos, hogy jól működjenek a közösségek.	Tankönyv, a Nagy László-vers megzenésített változata, füzet Tanakodó olvasmánya: Gárdonyi Géza: Az én falum (részlet)	.A házi feladat a családtagok kapcsolati rendszerének feltárása
23.	A mi-tudat	Motivációs beszélgetés arról, hogy milyen közösségekhez tartoznak a tanulók, és milyen szoros ez a kötődésük. Beszélgetés az iskoláról mint az egyik legfontosabb közösségi színterünkről. Milyen összetartó erő működik a közösségekben? A közösségek céljainak megfogalmazása a képek alapján. Utánzásos játék. A csoportban működő erők: figyelem egymásra	Iskolai közösségek, összetartó erők, mi-tudat, széthúzó erők	Képesek legyenek felismerni közösséget építő és romboló tényezőket Ismerjék meg több közösség működését Tudják, hogy milyen tulajdonságaikkal segíthetik közösségük működését A kommunikációs képesség fejlesztése	Tankönyv, füzet, papírlapok Tanakodó olvasmánya: Hatalmas hóihar a Jászságban	A tankönyvi képek kiegészíthetők más, a közösség életével kapcsolatos képekre. A házi feladat itt inkább szorgalmi

		A csoporton belüli kapcsolatok Milyen színházú erők működnek a csoportokban?				
24.	Szerepek, feladatok, kapcsolatok a csoportban	Motivációs beszélgetés a személyes céljaikról. A csoport feladata: szimbólumok felismerése Power Point bemutató készítése megadott szempontok szerint A mi csoportunk címmel. Szerepek a csoportban: irányítók, irányítottak, bohóc-, bűnbak-szerep. Játék: mocsárjáró verseny Vélemények a felelősségvállalásról a közösségen belül. Hogyan építhetünk jó közösséget? Bruno Ferrero története nyomán	Célok, irányítók és irányítottak, feladatok	Informatikai kompetencia fejlesztése. A kommunikációs kompetencia fejlesztése. Az együttműködési képesség fejlesztése.	Tankönyv, számítógép, újságlapok Tanakodó olvasmánya: Várak, de nem köből (Bruno Ferrero története nyomán	PowerPoint –vetítés előkészítése történik 79.o. 10. f.. Ehhez tartalmi segítség a megadott szempontok. Az elkészült munkákat a tanulókkal egyeztetett időpontban lehet bemutatni egyszerre vagy részletekben.
25.	Befogadás, beilleszkedés, bizalom	Motivációs beszélgetés az ötödik osztályos tanévkezdésről Beszélgetés a befogadásról és beilleszkedésről. Milyen nehézségek merülhetnek fel ezek kapcsán? Hogyan lehet orvosolni ezeket? Tulajdonságok rendszerezése szókétyákkal Beszélgetés a bizalomról és bizalmatlanságról a kép alapján	Befogadás, beilleszkedés, bizalom, bizalmatlanság	A beleérző képesség fejlesztése. A logikai képesség fejlesztése. A kommunikációs képesség fejlesztése.	Tankönyv, lapok, füzet Tanakodó olvasmánya: Segíthettem egy bajba jutott állaton (tanulói fogalmazás)	A 83.o. 12. feladatának a. pontja egyéni feladatra, b. pontja közös megbeszélésre javasolt.

26.	Önállóság, alkalmazkodás	Tulajdonságkereső betűrejtvény Motivációs beszélgetés a kisgyermekkorai önállósodásról. Szituációs játék a gyermek önállósodásáról Mit jelent számodra az önállóság? Táblázat készítése arról, hogyan és kikhez alkalmazkods. Milyen vágyaitok vannak? Rajzos feladat A segítségnyújtás fontossága az emberi kapcsolatokban	Önállóság, alkalmazkodás, vágyak, segítségnyújtás	Az erkölcsi érzék fejlesztése az elfogadott viselkedés kialakításával. Tudja, hogy az alkalmazkodás milyen fontos a közösségek életében. Ismerje fel a segítségnyújtás fontosságát.	Tankönyv, füzet, rajzlap, rajzeszköz Tanakodó olvasmánya: A méhkirálynő	A házi feladattal a segítőkész magatartás kerül a középpontba
27.	A közösség szabályai	Motivációs beszélgetés arról, hogy milyen szabályokat ismernek a tanulók. Milyen írásban rögzített szabályokat ismernek A norma fogalmának megismerése Gyermekkorban hogyan és kiktől tanuljuk meg a szabályokat? Tapasztalati beszámoló. A játékok megismertetése a tanulókkal. Közös játék és feladatmegoldás. Játék szólásokkal meghatározott szabályok szerint. A szabályok megtartásának fontossága, az engedelmesség. A szabályok megtartásának következményei Közös megbeszélése a szabályok	Szabályok, norma, engedelmesség, kötelesség, lelkiismeret	Szabályok alkalmazási képességének fejlesztése Fogalomismeret bővítése Játékon keresztül szabálykövetés gyakorlása Véleménynyilvánítások fejlesztése	Tankönyv Kiválasztott játéktevékenységek hez a játékok Szólás kártyák Tanakodó olvasmánya: Gárdonyi Géza: A láthatatlan írás	A 90.o. 6.f. a helyiségek szerinti szabálygyűjtéskor Valószínű, hogy egy-egy csoport több mindent ír. A végén egy nagyobb tábló állhat össze.

		megszegésének, és annak következményei Jutalmazások és büntetések				
28.	Másokkal együtt	Motivációs beszélgetés arról, hogy csoportok között milyen lehet a kapcsolat. A harmonikus kapcsolattartás. Hatalmi harcok csoportok között. Óriások, törpék és varázslók – játék Milyen az udvarias viselkedés, kiktől és hogyan tanuljuk. Beszélgetés lányokról és fiúkról. Milyennek látják egymást? Barátságok az osztályon belül. A baráti körök egymással való kapcsolata. Beszélgetés példaképekről.	Közösségi kapcsolatok, baráti körök, lányok és fiúk csoportjai, tisztelet, udvariasság	Kifejező képesség fejlesztése Csoportok közti kapcsolatok fejlesztése, együttműködés alakítása Vélemény kifejezésének fejlesztése	Tankönyv Tanakodó olvasmánya: Fekete István: Tuskevár (részlet)	Az óriások, törpék és varázslók játékhöz hely kell a tanteremben
29.	Előítélet	Motivációs beszélgetés arról, hogy milyen érzés magányosnak lenni. Milyen okai lehetnek a magánynak? Ha valaki, aki magányosnak érzi magát, akkor hogyan tudnánk segíteni. Szituációs gyakorlat segíti a vélemények feltárását. Ábra értelmezése: Az előítélet ellenséges viszonyulás más(ok)hoz.	Magányosság, idegen, általánosítás, előítélet, megkülönböztetés, bocsánatkérés, megbocsátás	Kifejezőképesség fejlesztése Ok-okozati összefüggések felismerésének fejlesztése Az előítélet értelmezése ábra segítségével	Tankönyv Tanakodó olvasmánya: Max Lucado: Értékes vagy (részlet)	A bocsánatkérés és megbocsátás fontossága jelenik meg.

		Máskor meg jó tulajdonságokat vetítünk ki másokra. Ez is lehet csalódás oka. A bocsánatkérés és megbocsátás fontossága.		Bocsánatkérés gyakorlása		
30.	Konfliktusok	Motivációs beszélgetés a nézeteltérésekről. Jelenleg előfordul-e az osztályban? Mi az oka? Érvelések gyakoroltatása a Jót tenni jó feladattal. Csoportok között miért lehet konfliktus? Játék a tollal. Alkalmazkodás gyakorlása játék közben. Vélemények a népszerűséggel kapcsolatban. Esetmegbeszélés a tk. 99. o. 11. és a Játék feladataival kapcsolatban Konfliktusok kezelése – helyes megoldások gyűjtése Más jellegű hibák és mulasztások is ronthatják a kapcsolatokat. Tk. 100.o. 13. f. erkölcsi ítéletek alkotása a felsorolt hibákkal kapcsolatban. A szóbeli bocsánatkérés formáinak gyakorlása. Egy megtörtént esetben szemlélteti a Papírhajó olvasmány.	Eltérő vélemények, konfliktus, hiba, vétség, bűn	Kifejezőképesség fejlesztése Ok- okozati viszonyok felismerése Ügyességi játék Vélemény kifejezésének fejlesztése Erkölcsei érzék fejlesztése Konfliktuskezelés képességének fejlesztése Bocsánatkérés képességének fejlesztése	Tankönyv Tanakodó olvasmánya: Papírhajó	A bocsánatkérés gyakorlása jelenik meg.

		A házi feladat erre a történetre (bocsánatkérésre) emlékeztet.				
31.	Illik, nem illik	Motivációs beszélgetés mi illik és mi nem a megnevezett helyzetekben. Fogalommagyarázat: etikett – illem – viselkedéskultúra. Képi üzenetekből viselkedési szabályok és szabálytalanságok leolvasása. Különböző élethelyzete megidézése és azokkal kapcsolatos viselkedési formák megjelenítése.	Illem, bemutatkozás, jó megjelenés, szabályok az étkezésben és a közlekedésben, netikett	Szóbeli kifejezőképesség fejlesztése Gondolkodás fejlesztése Vizuális üzenet értelmezésének fejlesztése Társas kapcsolat fejlesztése	tankönyv	A kulturált viselkedés kapcsán helyezhetünk arra hangsúlyt, ami az adott osztályban fejlesztésre szorul.
32.	Összefoglalás	Az óra első részében átismétljük, hogy milyen közösségekhez is tartozunk. Beszéljük meg, hogy mik erősíthetik és mik gyengíthetik egy közösség működését. A képek kivezetnek az iskola világából, párosítani kell az információt a képekkel. A jó közösség állításai az adott osztály közösségére vonatkoznak A Játék részben a téma legfontosabb fogalmait tekintjük át. A történetmesélés Játékban valós	A 10 lecke fogalmainak átismétlése	Szóbeli kifejezőképesség fejlesztése Erkölcsei érzék fejlesztése Társas kapcsolatok fejlesztése Emlékezet és gondolkodás fejlesztése Figyelem fejlesztése	Tankönyv. Lapok fogalomkártyáknak	

		történeteiket mesélhetik el. A záró képek a mosoly üzenetét hordozzák. .				
--	--	---	--	--	--	--